

BİZİM SÖZLERİMİZ: 1

İLİN BİRİ OLAMAMAK

Siz hiç başlıktaki sözü
işitmiş miydiniz sev-
gili hemşerilerim?

Hatta bir yazıda mese-
la merhum Celaleddin
Kışmır'ın Konya ağzı ile
ilgili olarak yarım yüzyıl
önce *Yeni Konya* gazetesin-
de yayımlanan yazılarında?
Ne bileyim, belki meraklı-
sınızdır da Ahmet Nushi
(Katırcıoğlu) ve Ahmet
Necati (Atalay)'nin yazıla-
rında, belki de Veli Sabri Uyar'ın der-
lemeleri arasında? Kısacası siz bu, as-
lında bir deyim olan bu sözle tanışmış
mıydınız?

Cevabınız 'Evet' ise bir diyeceğim
yok, ya 'Hayır, ben ilk defa okuyorum,
işitiyorum.' diyorsanız Konyalılığının
zın güçlendirilmeye ihtiyacı vardır.

Ne demek 'ilin biri olamamak'
acaba? Söze, önce şu *il* kelimesinden
başlamak gerekecek. Ama deyimlerde-
ki kelimelerin anlamlarını bilmeniz o
sözü çözmenizi sağlamaz, çünkü on-
larda kelimeler farklı anlamları yük-
lenmiş olarak karşımıza çıkarlar. Ama
biz yine şu *il*'in ne anlama geldiğini
hatırlatıverelim bu sözde. Belki bu
açıklamadan sonra bazılarının, "Biz de
zannettiğimiz ki, 'filan filan iller şu

**Prof. Dr.
Saim SAKAOĞLU**

imkânlarla kavuştu; o iller-
den biri olamadık.' anlamı
vardı..."

Efendim, bazen, lafın
gelişi olarak, "Ele güne re-
zil olmak", "Ele güne kar-
şı", "El ne der?" vb. sözle-
rini kullanırsınız ya, işte, sö-
zümüzdeki *il*, buradaki
el'in Konya ağzındaki söy-
lenişidir.

Siz eğer hakiki bir
Konyalı ve ninenizin adı
resmi kayıtlarda Emine diye yazılıyor-
sa ona nasıl seslenirsiniz? Emine nine
mi dersiniz yoksa benim gibi İmin
(İmine bile değil) nine mi? Ablamızın,
halamızın ve teyzemizin eşi enişte mi-
dir, yoksa inişte mi? Varın kararı siz
verin hemşehrilerim.

Şu *il* kelimesini yavaş yavaş çözü-
yoruz galiba... Buradaki *il* "yabancı,
başkaları, çevremizdeki insanlar" vb.
anlamlarına gelebilir. Sözlükler ne mi
der? Onların tanımları kural koyar gi-
bidir... İşte ad vermeden bir sözlük
maddesi: Yabancı, yakınların dışında
kalan kimse. Ama madde başımız *il*
değil *el*... Biz, "anamlara gelebilir"
demiştik; demek ki kesinlik yok.

Bakınız aynı sözlük başka ne gibi
anamlar yüklemiş şu küçümen keli-

memize... Ülke, yurt, il; halk, ahali; oba, aşiret... Ve bolca da örnek. Bu örneklerin arasında öyleleri var ki olmazsa olmazdır. Siz *elden / ilden* söz edeceksiniz de Dadaloğlu'nu hatırlamayacaksınız, öyle mi? Dadaloğlu'nun ünlü mısraı, "Kalktı, göç eyledi Avşar elleri ..." bunların başında gelir. Ancak, acaba Dadaloğlu "elleri" mi demiştir, "illeri" mi? O ayrı bir tartışmanın konusudur.

Gelelim yazımızın başlığındaki *il'e*... Evet, bu *il*, sayılan anlamlardan hangisiyle örtüşüyor? Deyimi açıklayınca da anlaşılacağı üzere bizce, bu sözdeki *il*, daha çok *ahali*, yabancı gibi anlamları yüklenmiş durumda...

İsterseniz, bu güzel sözü işittiğim olaylardan birini anlatayım da sizler onca anlamın arasından en uygununu bulmaya çalışınız.

Erzurumlu yıllarımın birinde (1988'den önce), bir ara Konya'ya gelmiştim. Bir işim için Zafer'e çıkmıştım. Tam Kibrit Apartmanı'nın önünde ona rastladım. Çok eski bir tanıdığım, üniversite mezunu, bir kamu kuruluşunda görevli... Hemen hemen öğürüz.

Uzun bir aradan sonra karşılaşan iki arkadaş neleri konuşursa biz de onları konuştuk. Ekonomi, spor, siyaset gibi konuları başkaları konuştuğu için biz onlara hiç yaklaşmadık.

Dostumu biraz dertlice gördüm. Hatta bu dertli hâli kendisinden çok toplumla ilgiliydi.

Biliyordum ki o, dürüst, namuslu, çalışkan biri idi, hırsızlık, rüşvet, iltimas ona göre değildi. Etrafındaki çemberden söz ediyordu... Etrafındakilerden... Elbette siz dürüst olursanız ekonomik durumunuz da pek iyi olmaz, belki pek de kötü olmaz. Kısacası siz dürüstlüğünüzün karşılığı olarak orta hâlliden hâlice olursunuz, o kadar. O ise, onca çalışmasına karşılık daha üst makamlara gelebilecek bir dürüst insandı. Yalakalık, yağcılık vb. şeyleri

yapmadığı için de yerinde saymasa bile, masallardaki gibi 'bir arpa boyu yol' gidebildi. "İşte Saimciğim, böyleyken böyle, *ilin biri olamadık*." deyiverdi. Burada, 'Çalıştık, çabaladık, dürüst olduk ama toplumda hak ettiğimiz yere gelemedik.' anlamı yatıyordu.

Belki de, "Biz de bazıları gibi yaşasaydık altımızda 131 (ikinci el) yerine vos vos olurdu." demeye getiriyordu. Ne bileyim, belki de "Eşim de çalışmasaydı kooperatif taksitini de ödeyemeyecektik." demek istiyordu.

Evet, o *ilin biri*, yani hak ettiği yere gelmek isteyen biri olmak istiyordu ama dürüstlüğün ve çalışkanlığın takdir edildiği bir ortamda *ilin biri* olmak istiyordu. Yoksa ahlak dışı yollarla *ilin biri* olmak istemiyordu.

O şimdi aramızda değil, çoktan rahmeti rahmana kavuştu. İnaniyorum ki orada, dürüstlüğünün karşılığı olarak, *ilin biri* olmuştur.

Yıllar sonra, Konya'mıza geldikten sonra, bir ana cadde üzerindeki bir dükkânın önünde oturuyorduk. Dükkân sahibi dostum usta idi ama fazla okuyamamış bir usta idi. Yanıma bir arkadaşı geldi. İkınarak bir şeyler söyledi. Anladım ki ya borç istiyor veya o gün getireceğini söylediği borcunu erteletmek istiyordu. Hâlâ da bilmiyorum o ıkınmanın sebebini, sormadım bile. Otururken caddede bir BMW geçiverdi. Arkadaşım hemen taşı gedğine koyuverdi.

"Az önceki arkadaşla şu BMW'li aynı yerde yan yana çalışırlar. Ancak biri işini biliyor ki, BMW'ye biniyor." BMW'li *ilin biri* olmuştu ama alnında koskocaman bir işaret vardı: Hırsız!

Bizim merhum arkadaşımızın ise, cenazesini yıkayan ekibin söylediğine göre alnı pırl pırlmış.

Elin / ilin biri olmak sanıldığı kadar kolay değildir, hele günümüzde...

Ben de imam efendinin aynı şeyleri söyleyeceği bir 'mevta' olmak istiyorum.

Ali Cemal: BARDAKÇI

Yrd. Doç. Dr.
Ali Galip BALTAOĞLU

Atatürk Döneminin en önemli valilerinden olan Ali Cemal Bardakçi; 1887(Rumi 1302) Balıkesir'in Burhaniye ilçesinde doğdu. Çocukluk yıllarını Burhaniye'de geçirdi. Burhaniye Rüştiyesi'ni bitirdikten sonra orta tahsilini Bursa İdadisi'nde tamamladı. Mekteb-i Mülkiye-i Şahane'den Temmuz 1909'da (R.1325) mezun oldu. Mezuniyetini müteakip mülkiye memurluğuna başladı. İyi decede Fransızca bilen Bardakçi'nin görev yaptığı yerler atanma ve görevden ayrılma tarihlerine göre şöyledir;

Bursa (Hüdevendigar) Vilayeti Maiyet Memurluğu: 20 Ekim 1909(1325)- 20 Ekim 1912 1328

Çifteler Nahiyesi Müdürlüğü 16. Ağustos 1914 (1330) -9 Kasım 1915 (1331)

Mihalıççık Kazası Kaymakamlığı 16 Kasım 1915 (1331)- 2 Ağustos 1917 (1333)

Kalecik Kazası Kaymakamlığı; 14 Ağustos 1917 (1333)- 26 Nisan 1919 (1335)

Haymana Kazası Kaymakamlığı 1 Mayıs 1919 (1335)- 10 Nisan 1920(1336)

Çorum Sancağı Mutasarrıflığı 21 Nisan 1336 (1920)- 9 Ekim 1921 (1337)

Çankırı Sancağı Mutasarrıflığı 23 Ekim 1921(1337)- 8 Eylül 1922 (1338)

Denizli Sancağı Mutasarrıflığı ve Vilayeti Valiliği; 5 Ekim 1922(1338)- 26 Haziran 1925 (1341) (1 Ekim

1923 tarihinden itibaren bütün mutasarrıflıklar vilayet kabul edilerek statüleri değiştirilmiştir.)

Diyarbakır Vilayeti Valiliği 12 Temmuz 1925 (1341)- 3 Eylül 1926

Elazığ (Elaziz) Vilayeti Valiliği 4 Eylül 1926-5 Kasım 1929

Çorum Vilayeti Valiliği 13 Kasım 1929- 4 Mayıs 1933

Konya Vilayeti Valiliği 10 Mayıs 1933-31 Aralık 1938

Bardakçi'nin hayatında Bursa (Hüdevendigar) Vilayeti Maiyet

Ali Cemal: BARDAKÇI

Memurluğu'ndan istifa ederek ayrıldığı ve iki yıl İstanbul'da ticaretle uğraştığı bir dönem de vardır.

Milli Mücadele'deki Hizmetleri: Milli Mücadele'nin başladığı tarihlerde Ankara Valiliği'ni üstlenen Yahya Galip (Hakan) Bey tarafından 1919 Eylülünün sonlarında Ankara Polis (Emniyet) Müdürlüğü'ne getirilmiştir. Haymana kaymakamlığı'na tahrirat katibini vekil bırakan Bardakçı Heyeti Temsiliye'nin Ankara'ya gelişine kadar burada görev yapmıştır. Atatürk'ün Ankara'ya gelişi ve karşılaşması sırasında güvenliği sağlamış büyük hizmetler vermiştir. Çorum'da hükümet doktoru Atıf ile Kadifeoğlu Abbas adında iki şahsın halkı Kuvayı Milliye aleyhine tahrik ettiği istihbaratı üzerine Atatürk tarafından kabul edilen Bardakçı, önce vekaleten ardından asaleten Çorum Mutasarrıflığı'na atanmıştır. Bardakçı Milli Hükümet'in atadığı ilk valinin Yahya Galip Bey, ilk Mutasarrıfında kendisi olduğunu söyler. Çorum'daki meseleleri ortadan kaldıran Bardakçı umumi toplantılar yaparak halkı Milli hareketin sebepleri ve gayeleri hakkında bilgilendirir. Bu süreçte Hacı Bektaş'a da giden Bardakçı, Şeyh Cemaller'in Efendiyle görüşerek Alevilerin milli davaya bağlılığını pekiştirmiş, Anadolu'da bir mezhep çatışması çıkmaması için gereken tedbirleri almıştır. Çorum Mutasarrıflığı sırasında Çapanoğulları İsyanı'nı yakından takip etmiş, bu kritik zamanda bilhassa şakilerin yakalanmasında milli hükümetin vaziyete hakim olmasında büyük katkılar sağlamıştır. Milli Mücadele sırasında Çankırı ve Denizli Sancağı Mutasarrıflıklarında bulunan Bardakçı milli davaya gönülden bağlı bir idareci olarak büyük hizmetlerde bulunmuş ve Elazığ Valiliği sırasında Milli Mücadele'deki üstün gayret ve fedakarlıklarından dolayı beyaz şeritli istiklal madalyası ile taltif edilmiştir.

Cumhuriyet Dönemi'ndeki

Bazı Hizmetleri: Bardakçı'nın Şeyh Sait İsyanı'nın hemen akabinde tayin edildiği Diyarbakır ve Elazığ vilayetlerindeki hizmetleri çok önemlidir. Burada araştırmalar yaparak devlet nüfuzunun zayıflatılmasının nedenleri üzerine kafa yormuş ve üstlerine sunmak üzere raporlar hazırlamıştır. Onun raporları doğrultusunda bir takım kanuni düzenlemeler yapılmıştır. Devlet otoritesinin sağlanmasını feodal yapının yıkılmasına bağlamakta ve toprak reformunu zaruri görmektedir.

Halkla İlişkileri: Vali Bardakçı halkla ilişkileri bakımından son derece olumlu özelliklere sahip, halkla kaynaşmasını bilen ve halkın gönlünde taht kurmuş az sayıda idarecilerden biridir. Çoğu zaman devletin sert görünen uygulamalarının yanında halkın yanında olmuş ve devlet mekanizmasının yanlış işleyen çarklarının ıslahı için çalışmalarda bulunmuştur. Mesuliyet sahibidir, nemelazımcılığa ve kırtasiyeciliğe düşmandır. Halkla devletin arasındaki soğukluğun ortadan kaldırılması için ürettiği çareleri eserlerinde ifade etmiştir. Devlet memurlarının liyakat ve yeterliliği gözetilmediğinde halkla devletin arasının açılacağı konusundaki fikirlerinin yanında, memurların, milliyet, ırk, din mezhep, fikir ve menfaat ayrılıklarının devleti zayıflatacağı ve halkla kaşı karşıya getireceği gerçeğine işaret etmiştir. Onun idari anlayışı vatandaşa güven üzerine kurulmuştur. İnkılapların oturtulmaya çalışıldığı zamanlarda devletle karşı karşıya görünen insanlara bile kefil olma yürekliliğini göstererek onları devlete ve millete kazandırmıştır. Konya'da yaşanan ve gazeteye haber konusu olan bir olay onun halkla yakınlığının boyutlarını göstermektedir; "Konya'da Bir garip Evlenme" başlıklı habere göre; Yarma Nahiyesi'nin İsmilli (Bugün Konyada İsmil Köyü olarak anıl-

maktadır) Köyü'nden 1912 doğumlu Abdulah oğlu Osman isimli bir şahıs valinin makamına çıkar ve "ben evleneceğim, sen valisin beni evlendir" der. İlkönce şaşırarak Bardakçı birisini bul da isteyelim derse de, Osman birisini bulmadığını ve bulamayacağını net bir şekilde ifade eder. Vali bu iş için Konya'yı iyi bilen bir memur görevlendirir. Bir kız bulunur. Osman bu sefer de kızı göreceğim görmeden olmaz diye tutturur. Kızı gösterirler, Osman kızı beğenmez ve istemez.. Sonunda Keçeci Mehmet Ağa'nın kızı Miyase Hanım'la evlenmeye razı olur. Görücülüğü ve dünürlüğü valinin hanımı tarafından yapılır. Düğün masrafları da vali tarafından karşılanır. Osmanlı'nın otoriter devlet yapısının halen hakim olduğu, halkın devlet kapısına yanaşmasının çok mümkün görünmediği üstelik zaman zaman sert tedbirlerin alınabildiği bu dönemde yaşanan olay; Bardakçı'nın halka teklifsiz yaklaşımının ve halkla bütünleşmesinin eşsiz bir örneği olsa gerektir. Nitekim bugün bile Konya halkının arasında Vali Bardakçı'nın hatıraları, halkla vali arsında yaşanan bir takım hoş anekdotlar hala yaşamaktadır.

Dünya Görüşü Fikri ve Dini Yapısı: Bir eserinin başına devrin başbakanlarından "Şükrü Saraçoğlu'nun "Biz Türküz, Türkçüyüz, ve daima Türkçü kalacağız" sözünü alan Vali Bardakçı bir Türk milliyetçisidir. Ulus devlete geçiş sürecinde Batıdan gelen fikir hareketlerinden oldukça etkilenmiştir. Buhanlı devirlerin tesirleri ve yeni Cumhuriyetin inşası sırasındaki inkılapların heyecanı onu tarihin yorumlanması konularında yanlış değerlendirmeler içine itmiştir. Osmanlı Devleti'ni Türk Düşmanı politikaların objesi olarak görmüş halında Osmanoğlu idaresine düşman olduğu değerlendirmesini yapmıştır. Bardakçı'nın elbette hiçbir bilimsel temele dayanmayan Osmanlı Devle-

ti gibi bir cihan devleti hakkında yaptığı bu değerlendirmeler kabul edilemez. Devrin tarih tezlerinden etkilenmiş ve bu yönde fikirler beyan etmiştir. 1946'da yayınlanan *Bizde Siyasi Partiler* adlı eserinden anlaşılmaktadır ki; gelişen ve değişen Türkiye'de çok partili demokratik bir rejimden yana tavır almıştır.. Çok partili hayata geçiş sürecinde mevcut iktidara muhalif olduğu anlaşılmaktadır. Samimi bir Müslüman olduğu anlaşılan Bardakçı dinî meseleler üzerinde de kafa yormuş ve tasavvufu ilgili iki eser kaleme almıştır. Hayatın geçiciliği, gücün ve iktidarın insanı yaniltan ve saptıran etkilerini metafizik gerçekler çerçevesinde açıklamıştır.

Matbuat Hayatı Eserleri: Bardakçı, çok okuyan ve okuduklarından çıkardığı sonuçları yazan bir vali olarak tanınmaktadır. Çorum Valiliği sırasında kitaba, kütüphaneye ve araştırmaya verdiği değer nedeniyle yöre halkı tarafından "Kitaplı Vali" olarak anılmıştır. Gittiği her yerde bilime bilgiye ve bilim adamına değer veren bir vali olarak tanınmıştır. Genç yaşta emekli edildikten sonra 1942-45 yılları arasında *Yeni Babacan* ve *Babacan* adlarıyla bilinen ve haftada iki gün (Salı Cuma) basılan bir siyasi gazete çıkarmıştır. 1942 sonlarında *Yeni Babacan* ismiyle çıkmaya başlayan gazete, 8 Haziran 1943'ten itibaren *Babacan* . ismiyle çıkmıştır. Bundan başka Bardakçı; *Yeni Sabah* ve *Vatan* gazetelerinde yazarlık yapmış; İstanbul'da, *Tasavvuf*, Ankara'da, *Sohbet* adlı tasavvufi dergiler yayımlamıştır. . 1962 yılında çıkan *Yakın Tarihimiz* adlı derginin birinci ve ikinci ciltlerinde "Atatürk'ün Ankara'ya İlk Gelişi" ve "Milli Mücadele'de Ankara'da Partizanlar" adlı hatırat türünde iki ayrı makale yayınlayan Bardakçı'nın eserleri ise şunlardır; **Anadolu İsyancıları** İstanbul 1940, **Değişimlerle Sığıntılardan ve Müttegallibeden Neler Çektik**, Bolu 1942. Kı-

zılbaşlık Nedir, İstanbul, 1945 Bu eserin ikinci baskısı **Milli Tarihi, Dini, İktisadi Bakımlardan Alevilik Ahilik Bektaşılık** adıyla 1950 yılında Ankara'da basılmıştır. **Bizde Siyasi Partiler**, İstanbul, 1946. **İnsanda Nefsin Mahiyeti ve Bu Sırrın Çözümü** (Şeyh'ül Ekber Muhiddin İbni Arabi'nin "Nefsini Bilen Rabbini Bilir" hadisi şerifini şerh eden Risale-i Ehadiyesi 2. baskı Ankara, 1961. Bu eseri Türkçeleştiren Bardakçı bu eserin ilk baskısını da 1948'de Ankara'da yapmıştır. İkinci baskıya Muhiddin İbni Arabi'nin hayatı, şahsiyeti ve eserleri hakkında bilgiler eklemiştir. Geçmişte **Bir Partinin Yıkılışı ve İbret Levhaları**, Ankara, 1961. **Modern Fizik ve Tasavvuf Karşısında Ruh ve Ölüm**, Ankara 1961

Ailesi: Fatma Nuriye Hanımla evli olan Ali Cemal Bardakçı iki kız bir erkek çocuk babasıdır. Oğlu ülkemizin popüler tarihçi ve gazetecilerinden İlhan Bardakçı'dır. Kızları evliliklerinden sonra Suzan Süslüoğlu ve Sayhan Maro olarak tanınmaktadır Yine günümüzün popüler gazeteci yazarlarından Murat Bardakçı ise oğlundan olma torunudur.

Emekli Edilmesi ve Vefatı: Atatürk'ün en gözde valilerinden olan Ali Cemal Bardakçı, Atatürk'ün vefatı ile birlikte 51 yaşında emekli edilir. Konya valisi iken 1938 yılı sonunda en verimli çağında ve isteği haricinde emekli edilmiştir. Bu nedenle yapılan işlemi emeklilik değil bir tasfiye olarak değerlendirmek daha doğrudur Nitekim Bardakçı 1943 yılında bu emeklilik işlemine karşı Danıştay'da (Şura-yı Devlet) dava açmış, davası emeklilikten sonra doksan gün içinde süresinde açılmadığı için red olmuştur Uzun bir emeklilik hayatı geçiren Bardakçı, 94 yaşında iken 6 Haziran 1981 yılında Ankara'da vefat etmiş ve cenazesi Cebeci Mezarlığı'na defnedilmiştir.

Bibliyografya :

Aysel M. "Konya'da Bir Garip Evlenme" **Cumhuriyet Gazetesi**, 25.11.1934, s. 7

Baltaoğlu Ali Galip, "Atatürk'ün Seçkin Bir İdarecisi: Ali Cemal Bardakçı".Selçuk Üniversitesi, **Türkiyat Araştırmaları Dergisi** C. I, S.I , Kasım 1994, (s.267-282)

Baltaoğlu Ali Galip **Atatürk Dönemi Valileri** (29 Ekim 1923-10 Kasım 1938) Ocak Yayınları Ankara 1998

Bardakçı Ali Cemal; **Anadolu İsyancıları** İstanbul 1940,

Bardakçı Ali Cemal; **Devşirmelerle Sığıntılardan ve Mütegalibeden Neler Çektilik**, Bolu 1942.

Bardakçı Ali Cemal; **Kızılbaşlık Nedir**, İstanbul, 1945

Bardakçı Ali Cemal; **Bizde Siyasi Partiler**, İstanbul, 1946.

Bardakçı Ali Cemal; **İnsanda Nefsin Mahiyeti ve Bu Sırrın Çözümü** (Şeyh'ül Ekber Muhiddin İbni Arabi'nin "Nefsini Bilen Rabbini Bilir" Hadisi Şerifini Şerh Eden Risale-i Ehadiyesi 2. baskı Ankara, 1961

Bardakçı Ali Cemal; **Geçmişte Bir Partinin Yıkılışı ve İbret Levhaları**, Ankara, 1961. Bardakçı Ali Cemal; **Modern Fizik ve Tasavvuf Karşısında Ruh ve Ölüm**, Ankara 1961

Bardakçı Ali Cemal; "Atatürk'ün Ankara'ya İlk Gelişi" **Yakın Tarihimiz**, C.I s.105-107

Bardakçı Ali Cemal; "Milli Mücadele'de Ankara'da Partizanlar" **Yakın Tarihimiz**, C. II s.61-62

Cumhuriyet Gazetesi, 11.06.1933, s. 2

Cumhuriyet Gazetesi, 09.00.1933, s. 5

Çankaya Ali (Mücellitoğlu) **Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler**, C.IV, 2. Baskı. Ankara 1968-1969 s.1222-1223

Erdaha Kamil, **Milli Mücadele'de Villetler ve Valiler**, İstanbul 1975

Hürriyet Gazetesi, 08.06.1981 s.12 (Vefat İlanı)

Arşiv;

İçişleri Bakanlığı Personel Sicil Arşivi Ali Cemal Bardakçı'nın 118No'lu Kişisel Sicil Dosyası.

KONYA HALK MÜZİĞİ KİTABI ÜZERİNE

Salih TURHAN

Kültür ve Turizm Bakanlığı
Ankara Devlet Türk Halk
Müziği Korosu Sanatçısı

Bilindiği üzere, yalnız Anadolu değil, Osmanlı kültür coğrafyasında da müzik folkloru açısından en önemli merkezlerden birisi Konya'dır. Bu durum ise tesadüfi olmayıp özellikle Osmanlı Döneminden itibaren disipline dayalı "Barana", "Oturak" adı verilen sohbet ve muhabbet içerikli musiki ortamları sayesinde çokça usta sazende ve hanende yetmişmiş, yine bu sanatçılar marifetiyle oldukça zengin, nitelikli musiki külliyyatı, repertuarı yaratılmıştır. Konya Halkevi'nin çalışmalarıyla bu repertuar daha da zenginleşmiştir.

Söz konusu bu nitelikli ve zengin repertuar, yörenin usta icracıları ve onların hafızaları sayesinde günümüze kadar zayıflayarak da olsa ulaşmıştır. Ancak insan hafızası daimî değildir. Her ne kadar da usta icracıları var ise de zaman içerisinde sosyal, kültürel, sanatsal hazların, ilgi alanlarının genişlemesi ya da başka alanlara kayması ile bu vb. mahallî kültür-sanat değerlerinde doğal olarak aşınma meydana gelmektedir. İşte bu noktada, akılcı davranarak bilim ve teknolojiyi devreye sokup bu değerleri gelecek yüzyıllara referans olacak şekilde aktarabilmek için ses kaydı, yazı, nota, resim vb. imkânlarla tespit ve tasnif ederek belgelemek gerekmektedir.

Biz de bu anlamda, üç halk müziği araştırmacısı (Prof. Dr. Ali Os-

man Öztürk, Nail Tan, Salih Turhan) olarak Konya türküleri, oyun ve saz havalarını *Konya Halk Müziği / Yeşil Olur Şu Konya'nın Meram'*ı başlığı ile kitap hâline getirdik.

Hazırlama gerekçemiz; genel Türk halk müziği içerisinde tavır, üslup, repertuar niteliği ve zenginliği vb. özellikleri yüksek olan bir ilimizin, bu özellikleriyle ülke genelinde yeterince bilinip temsil edilmeyişidir. Söz gelişi; 1940 yılında Ankara Devlet Konservatuarı Konya'da 516 ezgi derlemişken, günümüzde TRT Kurumunda Konya, yetmiş ezgi ile temsil edilmektedir.

Düşündük ki, böylesine bir kitap çalışması ile Konya halk müziği hem kalıcı hâle getirilecek hem de her devirde daha geniş kitlelerin dikkatini çekecektir.

Bizden öncesinde de Konya türküleri, Konya halk müziği üzerine irili ufaklı değerli çalışmalar yapılmıştır. Kendi çalışmamızda kaynak, literatür olarak bu yayınlardan istifade ettik ve kitabımızın genel kaynaklar bölümünde bunları belirttik.

Konya Halk Müziği kitabı Ötüken Yayını olarak 2007 yılında çıktı.

"Konya Halk Müziğine Toplu Bakış" ana başlığı ile Konya halk müziğine dair önemli açıklamalar ışığında dört bölüm olarak hazırlanan kitabın 1. Bölümünde *Sözlü*

Eserler / Türküler yer almakta olup sayısı 129'dur. 2. Bölümde *Sözsüz Kırk Havalar* başlığı altında dokuz ezgi bulunmaktadır. 3. Bölümde; Divan, Koşma, Bozlak, Ağıt olmak üzere dokuz eserin bir kısmının ayak ezgisinin notası ve metni verilmiştir. 4. Bölümde; Geçmişten günümüze Konyalı olmak üzere çeşitli branşlarda Konyalı ses, saz sanatçıları, araştırmacı, musikişinas vb. kişilerin resim ve özgeçmişleri verilmiştir. Yine bu bölümde Konya halk ve müziği oyunları kültürünü içeren resimler yer almaktadır.

Verilen rakamlardan da anlaşılacağı üzere; 1940 yılında Konya'da 516 ezgi derleniyor, TRT Kurumunda 70 ezginin notası mevcut. Bizim kitabımızda bu sayı 147 olup geriye kalanı ise zamanında notaya aktarılmadığı için ortada yok. Söz konusu bu ezgilerin birçoğunu hafızasında taşıyan insanlar da bugün yaşamıyor. Bu bakımdan kitabımız Konya halk müziği çalışmaları için önemli bir kaynak olup yeni ezgilerle genişletilecektir.

Kitabımızı Konyalı halk müziği severlere zevkle sunarken, bu vesileyle bir düzeltme de yapma gereğini duyuyoruz.

Kitabımızda yararlandığımız kaynaklar, kitabın sonunda topluca gösterilmiştir. Bunlar içinde, Konya halk müziğinin en önemli icracı ve derleyicilerinden merhum Mazhar Sakman'ın oğlu M. Tahir Sakman'ın *Konyalı Mazhar Sakman* ve *Dünden Bugüne Konya Oturakları* adlı değerli araştırmaları da vardır. Sayın Sakman, bibliyografya dışında kitaplarından iktibas edilen hikâye ve notaların dipnot olarak ilgili sayfalarda gösterilmesi konusunda haklı bir uyarı

arda bulunmuştur. Kitabın ikinci baskısında bu uyarının gereğini yerine getireceğiz. Bu nedenle Sayın Sakman'dan özür dilerken şimdilik okuyucu ve araştırmacılara şu düzeltmeyi yaptığımızı belirtiyoruz.

M. Tahir Sakman'ın kitaplarından iktibas edilen nota ve metinler şunlardır. Dipnotları da M. Tahir Sakman'ın kitaplarıdır.

Atı Olan El Atına Biner mi? [s. 93-94]

Bir Ateş Ver Sigaramı Yakayım (çesitleme) [s. 106]

Bülbülden Bir Nida Geldi Güllere (Bülbül) [s. 114]

Cezayir'in Çeşmesinin Başında [s. 118-119]

Çıkabilsem Şu Kaleden Saraya [s. 133-134]

Aksaray Develisi [s. 175]

Evimizin Önü Lale [s. 181]

Kalkar Kalkar Sedirlere Dayanır [s. 243]

Kayseri'den, Karaman'dan, Konya'dan [s. 255]

Üç Güzel Oturmuş İskambil Oynar [s. 302-303]

Yabandan Gel Kömür Gözlüm Yabandan [s. 312]

Yürüdü Yâr Yürüdü [s. 328]

Aman Allah Gurbet Elde Alma Canımı [s. 353]

Eşgin Atlar Gibi Eşdiğim Zaman [s. 356]

Gurbet Üzre Gözlerim Ağlar o Yârin Semtine [s. 357]

Kara Bahtım Kem Talihim [s. 359]

Şakir Efendi Dedim [s. 363]

Konya halk müziğini yaşatan, günümüze ulaştıranlardan rahmetli olanları saygıyla anıyor, yaşayanlara sağlıklı uzun ömürler diliyoruz.

Son Şems-i Tebrizî türbedarı: DERVİŞ AHMET ÇELEBİ

Nail BÜLBÜL

1925 yılında kabul edilen “Tekke ve Zaviyelerle ilgili kanun” gereğince kapatılan türbelerde bu tarihe kadar birer türbedar bulunuyordu. Sözlükte “Türbede hizmet gören ve bekçilik yapan kimse” şeklinde karşılığını bulan bu kişiler görevli oldukları kendilerine yerlerin bakımı, korunması, sabah açıp, yatsıdan sonra kapatmasıyla vazifelidiler. Şehrimizdeki her türbede olduğu gibi, Hazreti Mevlânâ'nın yakın dostu Şems-i Tebrizî'nin adına izafe edilen tekke, türbe ve semahaneden müteşekkil manzumede zaman içinde türbedarlar görev yaptı. Bunların sonuncusu Mevlevîler soyundan Şemsizâde Şemsi efendinin oğlu Derviş Ahmet Çelebi idi. 1943 senesinde 63 yaşında vefat eden 1880 doğumlu Derviş Ahmet Çelebi'nin hayatta olan 73 yaşındaki torunu Hüseyin Günhan, dedesinin bu görevi ve manzumenin anahtarını erkek çocuğu olmayan ve Ankara'ya göç eden Saraç Lütfi efendiden devraldığını vefatından önce söylediğini ifade etti.

Torunu, babası Ali Efendi'den edindiği bilgiye göre, hâlen Şems-i Tebrizî Türbesi'nin kuzey cephesinde pencereden görünen kabrinde medfun bulunan dedesinin, Tekke ve Zaviyeleri kapatan kanun çıkıncaya kadar manzumenin kuzeyindeki bekçi evinde ikamet ettiğini, tekke ve dergâhın kapanmasından sonra da anahtarın dedesinde olduğunu, vefat ettikten sonra anahta-

rın babası Ali (1890-1990) ile amcaları Galip (1908-1996), Kasım (1914-2000) ve Şamil Günhan'a (1919-1984) intikâl ettiğini, daha sonra ise türbedeki çok sayıdaki kitabın Mevlânâ Müzesi'ne taşındığını, anahtarın da müze müdürlüğüne teslim edildiğini bildirdi. Hüseyin Günhan, 1913 yılında Garabet Solakyan'ın çektiği fotoğrafta görüldüğü gibi, polis olan dedesi Derviş Ahmet Çelebi'nin Akşehir'de açılan Polis Mektebine tayin edildiğini, birkaç yıl sonra da Konya'ya dönerek attarlığa başlayıp, türbedar olduğunu kaydetti.

Konya'nın tanınmış eşrafından babası Şemsizâde Şemsi Efendi'den, türbedar Derviş Ahmet Çelebi'ye Alakovada bir çiftlik ile Aymanaşta Zafer İlköğretim Okulu'nun ilerisinde “Derviş Ahmetlerin bağı” olarak anılan büyük bir bağ miras olarak kalmış, vefatından sonra da oğullarına intikâl etmiş. Torunu Hüseyin Günhan, bu bağın 200 dönümünün 8 bin liraya satıldığını sözlerine ekleyerek, Şems-i Tebrizî manzumesindeki bekçi evinin vali tarafından yıktırıldığını anlattı. Eski fotoğraflarda yıkılan kısım ve çevresinin mezarlık hâlinde olduğu görülüyor. Buradaki mezarlarda paşalar, müderrisler, bir yüzbaşı ve başçavuş, mühürdar, Nakşibendi postnişini, Düyûn-u Umumiye Müdürü, mühimmat deposu kumandanı, askerî muallim, teftiş memuru gibi pekçok mevki sahibinin gömülü olduğu bildiriliyor. 60 yıl

önce otlarla kaplı olan sağ taraftaki Abdürrezzak oğlu Emir İshak Bey Türbesi'nin de çevresinde çok sayıda kabir taşı vardı. Yaşlı kimseler, burası eskiden mezarlık olduğundan Şems Oteli ve talebe yurdunun arkasındaki sokaktan gelip geçildiğini, 19 Mayıs İlkokulu'na giden yolun sonradan açıldığını söylerlerdi.

Tarihî ve mimarî değeri bulunmayan mevcut mescidin, eskiden semahane ve ayin yeri olduğunu, kitabe olmadığı için ne zaman ve kim tarafından yaptırıldığının bilinmediğini çeşitli kaynaklardan öğreniyoruz. Doğudaki giriş kapısının önünde 3 mermer sütunun tuttuğu saçak 1940'lı yılların başında çökmüş, yıllar sonra saçak, mescid ve sol duvarında meydana gelen geniş çatlak tamir edilerek, halen

Medine'de ikâmet eden Osman Karabulut hocafendi imam tayin edilerek mescit ibadete açılmış bulunuyor. Mescide girince batı karşısında ayrı bir bölmede büyük bir sanduka görülüyor. Konya Tarihi'nin yazarı İbrahim Hakkı Konyalı, asıl adı Tebrizli Şemseddin Muhammed olan Şems-i Tebrizî'nin vefatı ile ilgili çeşitli rivayetler olduğundan bahisle, uzun yıllar geçmesine rağmen ortadan kayboluşundaki esrarın henüz çözülemediğini, büyük ihtimâlle suikaste kurban giderek öldürülüp, cesedinin bilinmeyen bir yere gömülmüş olabileceğini, şimdiki tahta sandukanın altında bir kuyunun bulunduğu ve cesedinin bu kuyuya atıldığının söylendiğini, fakat son yapılan araştırmalarda burasının kuyu değil, cenazelik olduğunun anlaşıldığını belirtiyor.

Tarihçi Konyalı, “Şems-i Tebrizî'nin ölümü miladî 1247'de olduğuna göre, henüz yapılmamış olan türbeye nasıl gömülür? Fatih'in, II. Bayezid'in, Kanuni'nin ve III. Murad'ın Konya evkafını tesbit eden defterlerinde Şems-i Tebrizî'den hiç bahsedilmez” şeklinde ilave yapıyor.

Bu arada, 20 yıl kadar önve vefat ederek Yediler Mezarlığı'na defnedilen merhum Kasım Gürçınar'dan; İl Sağlık Müdürlüğü'nün arkasında bulunan, Karamanoğlu Mehmet Beyin Miladî 1418'de Kâzerunlu Ebu İshak adına inşa ettirdiği tekkede perşembeyi cumaya bağlayan gecelerde yapılan zikirlerle katıldığını, burasının türbedarlığını da bir kadının yaptığını dinlediğimi, bunun için türbedarların tekke ve türbelerde medfun olan zatlara hürmeten buralarda hizmet yaptıklarını belirtmek isterim. Allah, hizmetlerini rızasına saysın. Amin.

OSMANLI DEVLETİ'NDE TAŞRA GÖREVLİLERİNDEN MÜTESELLİM

Derya KARAKAYA

Anadolu Selçuklu Devleti'nin zayıflamasıyla bir uç, beyliği olarak ortaya çıkan Osmanlı, gerek Türk-İslam gelenekleri, gerekse Selçuklu teşkilat yapısını örnek alarak kısa sürede devlet hüviyetini kazanmıştır. Selçuklu sultanlarının saltanat alametleri göndererek varlıklarını destekledikleri Osmanlı sultanları, Anadolu ve Rumeli'de ilhak ve fetih çalışmalarına girişmiştir. Ele geçirilen topraklar Türk devlet geleneği çerçevesinde eyalet, sancak ve kaza adında idari birimlere bölünmüş, bu bölgelerde padişahı temsil edecek olan beylerbeyi eyaletlere, sancak beyi sancaklara atanarak merkezi yönetim sağlanmıştır. Kuruluş yıllarında bizzat görev bölgelerinde bulunarak idari ve askeri işlerle ilgilenen bu görevliler zamanla yerlerine mütesellim adında kişiler tayin eder olmuşlardır. Burada kısaca mütesellimlerin tarihi süreçleri ve görevleri hakkında bilgi verilecektir.

Terim olarak *"tesellim eden, teslim edilen şeyi alıp kabul eden"* manasına gelen mütesellim, Osmanlılarda *"Tanzimat'tan evvel vali ve mutasarrıfların uhdelerinde bulunan sancak ve kazaların idaresine memur edilenler hakkında kullanılan bir tabir"* olarak karşımıza çıkmaktadır⁽¹⁾. Yüce Özkaya mütesellimi, *"beylerbeyinin ve sancak beyinin vekili olarak onların sefere gittiklerinde veya görev*

bölgelerine gitmedikleri zamanlarda yerlerine bakan, vergileri toplayan görevli" olarak tanımlamakta, bu görevlilere ayrıca *"voyvoda"* denildiğini belirtmektedir⁽²⁾. Fakat Özkaya 1999 ve 2002 tarihli iki makalesinde voyvodadan ayrı olarak bahsetmiş, has olan sancak ve kazalara tayin edildiğini ifade etmiştir⁽³⁾. Ahmed Akgün-

düz ve Said Öztürk de vali ve mutasarrıfların bazen tayin edildikleri yerlere gitmeden kendi adlarına yetkili kıldıkları mütesellim ve yargı konusunda yetkili olan voyvodalarla işlerini yürüttüklerini söylemekte-

(1) Mehmet Zeki PAKALIN, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, II. , İstanbul 1983, s. 639; Ferit DEVELLİOĞLU, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, (24. Baskı), Ankara 2007, s. 782.

(2) Ahmed AĞGÜNDÜZ, Said Öztürk, *Bilinmeyen Osmanlı*, İstanbul 1999, s. 228; Yücel ÖZKAYA, "Mütesellim", (Kısaltma: Mütesellim), *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, XXXII. , İstanbul 2006, s. 203.

(3) "Merkezi Devlet Yapısının Zayıflamasının Sonuçları: Ayânlık Sistemi ve Büyük Hanedanlıklar, (Kısaltma: Ayanlık), *Osmanlı*, VI. , Ankara 1999, s. 168; Aynı yazar, "XVIII. Yüzyılda Taşra Yönetimine Genel Bir Bakış", (Kısaltma: Taşra), *Türkler*, XIII. , Ankara 2002, s. 700.

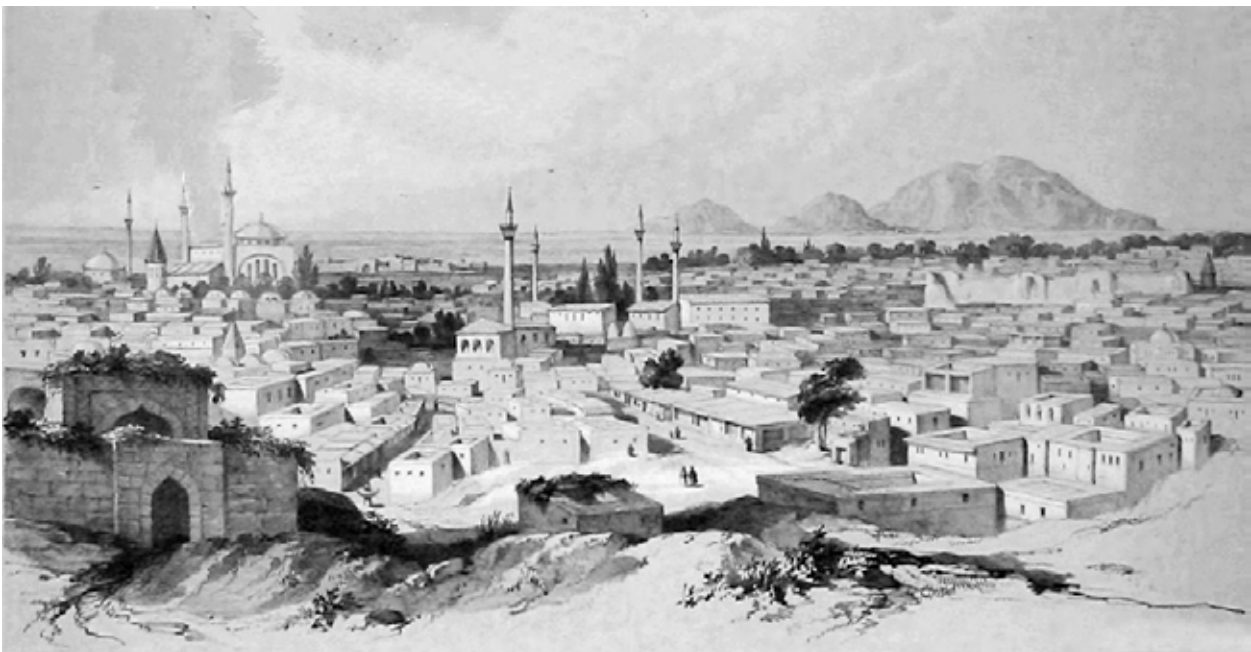
dir⁽⁴⁾. Nitekim mütesellim ve voyvodanın görevleri karşılaştırıldığında farklı görevli oldukları yönündeki ihtimaller kuvvetlenmektedir.

Osmanlı Devleti'nde idari yetkili olarak eyalet ve sancaklara gönderilen beylerbeyi ve sancak beyi, burada "saray" adı verilen büyük konaklarda kalmışlardır. Ancak XVIII. yüzyıldan itibaren görev bölgelerinde bulunmadıkları zaman yerlerine vekilleri durumundaki mütesellimleri atamışlardır⁽⁵⁾. Bunun yanında XVI. yüzyıldan beri vezirlerin gelirleri kâfi gelmediğinden geçim kaynağı olarak "arpalık" adıyla sancaklar verilmeye başlanmıştır. Önceleri bu usul yaygın değilken, XVII. yüzyılın sonları ile XVIII. yüzyılın başlarında giderek artmış, bu yüzyılda ise idari bölgeleri: beylerbeyi ve sancak beylerinin İstanbul'da oturmaları, uzun süren seferlere katılmaları, kale muhafızlığı veya başka görevlerde bulunmaları nedeniyle mütesellimlerin idare etmesi yaygınlık kazanmıştır⁽⁶⁾.

Mütesellimlik kurumu XVI. yüzyılda ortaya çıkmaya başlamışsa da

XVII. yüzyılın sonlarına kadar seyrek olarak görülmüş, XVIII. yüzyıldan sonra ise sancakların çoğu mütesellimler tarafından yönetilmeye başlanmıştır.

Mütesellimlerin tayini için birtakım yollar izlenmiştir. İlk aşamada beylerbeyi ve sancak beyinin bu göreve getirilecekleri kişi ile ilgili arzlarını kapı kethüdası vasıtasıyla İstanbul'a ulaştırmaları, tayin gerçekleştirildikten sonra da kendi buyrukları ile kadı, subaşı, kethüdayeri, ayan-ı vilayet gibi görevlilere durumu bildirmeleri gerekmektedir. Genellikle bir yıllığına atanmaları usulden olsa da buna uyulmamış, kısa bir sürede görevden alınanlar olduğu gibi 30-40 yıl mütesellimliğe devam edenlere de rastlanmıştır⁽⁷⁾. Kimlerin mütesellim olacağına dair belli bir kaide olmamakla birlikte, genelde yerli hanedanlara mensup kişiler bu görevi ifa etmiştir. Çünkü, dışarıdan tayin edilen kişiler ellerinde fazla kuvvet bulunmadığı için tutunamamış, devletin ve sancak beylerinin vergilerini toplayamamış ve halkın gözünde itibarları kalmadığı için şe-

hirde söz geçiremez olmuşlardır. Bundan dolayı bu görevi yerine getirecek kişinin yerli ailelerden olması, halkı ve sancağı koruyabilecek, vergi toplayabilecek, bölge ileri gelenlerinin istediği ve tasvip ettiği kimse olması hususları dikkate alınmıştır⁽⁸⁾. XVIII. yüzyılda ayanların yanında XIX. yüzyılda dergâh-ı alî kapıcı başları ve diğer büyük rütbeli devlet görevlileri arasında da mütesellim tayin edildiği görülmektedir⁽⁹⁾.

Beylerbeyi ve sancak beyi tarafından atanan mütesellimler, onların vekili olarak görev yapmakta idi. Sancağın devlet hazinesine ödemek zorunda olduğu para ile diğer gelirleri toplamak, eyaletlerde askeri teşkilat kurulurken asker toplayıp istenilen yere göndermekle yükümlüydü. Bu vazifeyi yerine getirmek için bazen mütesellimler de “*mütesellim vekili*” denilen görevliler tayin etmiştir⁽¹⁰⁾. Bu işler karşılığında mütesellimler “*mütesellimlik şehriyesi*” adıyla ücret almışlar, fakat yetinmeyip gayrimeşru yollarla halktan para toplamaya ve salgın salmaya kâşımışlardır. Bu durum halkın şikayetlerini bildirerek görevlilerin azlini ve cezalandırılmasının istenmesine neden olmuştur⁽¹¹⁾.

Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesiyle birlikte çeşitli kurumlarda yapılan düzenlemelere mütesellimlik de dahil edilmiştir. Ele alınan teşkilatın düzeltilmesi mümkün görülmediğinden kaldırılarak yerine sancakların yalnızca mali işleriyle uğraşmak ve eyalet defterdarlarına yardımcı olmak üzere muhassıllıklar teşkil edilmiştir⁽¹²⁾.

Merkeziyet usulü II. Mahmut za-

manında tesis edilinceye kadar beylerbeyi ve sancak beyi gibi mansip sahiplerinin ekserisi sefere gittiklerinde yerlerine mütesellim adlı görevliler tayin etmişlerdir. Bu görevliler sancakbeyi ve beylerbeyinin bütün yetkilerine sahip olarak onlar adına bölgenin yönetimini üstlenmişlerdir. XVIII. yüzyıldan sonra devletin hemen her alanında görülen zayıflama mütesellimlikte de kendini göstermiş, bu görevlilerin de yerlerine vekiller tayin etmesi, halktan uygunsuz olarak para toplaması nedeniyle bozulmuştur.

KAYNAKÇA

AKGÜNDÜZ, Ahmet, Said Öztürk, *Bilinmeyen Osmanlı*, Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul 1999.

DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, (24.Baskı), Ankara 2007.

İPŞİRLİ, Mehmet, “Klasik Dönem Osmanlı Devlet Teşkilatı”, *Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi*, (Editör: Ekmeleddin İHSANOĞLU), İstanbul 1994, s. 139-277.

ÖZKAYA, Yücel, “Mütesellim”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, XXXII. , İstanbul 2006. s. 203-204.

ÖZTÜRK, Said, bakınız. Akgündüz, Yahya.

-----, “Merkezi Devlet Yapısının Zayıflaması Sonuçları: Âyânlık Sistemi ve Büyük Hanedanlıklar”, *Osmanlı*, VI. , Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, s. 165-173.

-----, “XVIII. Yüzyılda Taşra Yönetimine Genel Bir Bakış”, *Türkler*, XIII., Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002, s. 699-719.

PAKALIN, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimler ve terimleri Sözlüğü*, II. , İstanbul 1983.

(8) ÖZKAYA, *Ayanlık*, s. 167.

(9) ÖZKAYA, *Taşra*, s. 699; İPŞİRLİ, *aynı makale*, s. 236.

(10) ÖZKAYA, *Mütesellim*, s. 203-204.

(11) İPŞİRLİ, *aynı makale*, s. 236.

(12) ÖZKAYA, *Mütesellim*, s. 204.

Ali IŞIK

M. Necati Elgin'e Gönderilen
MEVLEVÎ MEKTUPLARI -23-

HALİL CAN'IN MEKTUPLARI -14-

أرسلت
٣ / رمضان المبارك / ١٤٨٥ هـ
٢٩ / كانون الثاني / ١٩٦٣ م

السلم عليكم
يا حضرت :

حلولیله مشرف اولدیغیز رمضان ماه قفله مبارک اوله . صحت و عافیه
برخیره سنه لر آدراکی جمله نزه نصیب و مقدر اوله . دنله صفا لر
زیاده اوله . دم حضرت مولانا هو دینه لم هر . . .
نا مبلک . اوده کیلر نا مبل . جمله یه عصبه کلدسته حوت
بزر بولدیغک کی بز . هغه ده ابی کیم حضرت جواریده نصیب قدرتی
آلقده بز . یا آنز بولوندرده مری البره بر نیده ضیف طاری اولری .
دوتور کلدی . له الحمد اهوعلی برتی کلدی . صبری تشفیس روایتیما
کیمه آنتام سنیه خانلرده . کریم لرینی برکناره کلدیم و بید لرینک
مقام معنویه کی رتبه سی بر نیده آکلریم . انشا الله آکلریم
اولدر لر . معلوما اهل الله صرافی . جمعیتده . جماعت ایجنده تعلیمات
جلالیه نیک (سیرا فقه = یارانیز) لری دلم . اوقلا کلدی
کننده حوت و حوت ایلیسی توصیه الیم .
تب عروک روحانی له الحمد بر دوام . رمضان شریف ده
حلول ایتمیز ذوق نضاغ ایلی . هر شکر سکر لر . صمد بکه
یا ز دیم اوزده مکتوبه جواب آلدیم . سوری شایه حیدر لیمی
بریتانه جمله لرله عصبه و بیا نده صولره اوقلا ده یا اجتم .
سه صیجانی سوزدیگک ایچونه نام ایستدیگک کی بر نیه اولری .
بدر ده بالفاصه روح ابی یاقنده صونا سکر لره و قوش کلمه
عارضه عیله بزم استیق وقتنده اول تطیل یایی و یک ده
اصابت اولدی . اوردی انستیق نه عالمده . جمعیت ریسی
فیضی اوز هیمن بک بعضی مکملات چیغار قعه ایسه . یا هر بو
نا مبل ایسه . کننی ارزو اندکلری کس لر ندرین قادر و سنده
رضیفه آلمدی سیه نا بجا احوال جات اولدرمی ؟ بکر الام بک

21. a:

Bismihî
es-Selâmü Aleyküm
Erenköy

3/ Ramazanü'l-mübarek/
1386
29/ Kânunusani/ 1963

Ya Hazret;

Hululüyle müşerref oldu-
muz ramazan-ı mâh-ı gufran mü-
barek ola, sıhhat ve afiyetle birçok
seneler idraki cümlemize nasip ve
mukadder ola, demler, sefalâr zi-
yade ola, dem-i Hazret-i Mevlâna
Hû diyelim Hû...

Nasılısın. Evdekiler nasıl.
Cümlenize arz-ı güldeste-i hür-
met.

Bizler bildiğin gibiyiz. Hafta-
da iki gece Hazret-i Bahari'den
nasibimiz kadarını almaktayız.
Yalnız bugünlerde mumaileyhe
bir nebze za'f-ı târî⁽¹⁾ oldu. Dok-
tor geldi. Lehülhamd⁽²⁾ ehemmi-
yetli bir şey değilmiş. Sûrî teşhis
romatizma.

Geçen akşam Seniha Hanım-
larda, kerimelerini bir kenara
çektim ve pederlerinin makam-ı
manevîdeki rütbesini bir nebze
anlattım. İnşallah anlamış olur-

(1) za'f-ı târî: Ansızın beliren zayıflık, hâlsizlik.
(2) lehü'l-hamd: Allah'a hamdolsun.

ده ايميم قاريسير بيجيله ايجنده . الله جمله منى اصلاح ايسوه .
ناكي اولديغيز نعمتت قدريني تقدير نصيب ايسوه . هوالرماي
اولسه همامه كلاه فكم اما موم اربيه بتوه حكمتي مع زياده اجرا
ايكلده . يدم موم اربينه تجليات الهيه بيله منقطع اولد .
بويور ايدى ، ايت اوزنطق تام ايجنده يذ . نه ايب
فدليليله موئنه كلك . تباط ايله بوا برخميه كيره جلك .
بقالم او نه يا اجه .

ثقا بزم محله ده منقل . نك قاتى به توه آرعه آلتى او طلى
بو او بولم . يدي يوز فتره مربي قد . بغيه سي ده وار . صاهي
دوسمده و هالت آنقره ده در . يوز الله بيت لير ايتيو
ايجه . او اولت عيتي كيه سنه يوز فتره صاهيدير . به بغي
يوز يكرى بش يا ييره خفي او محقه يم . بيلم نه دير لك .
مطبعي ، بانوي ، آلا تورم و آلا فرانف آبدستخانه سي ، باغعي
بغيسي ، هرشي كعل . هتي كيه نه صاهي ، او طر لك زمه
نخه لريني ده كيشيره لك باركه تعبير ايتكلى طر زده يئيدنه
گوگنه نه نخه ايله يا ييردي . آنقره ده استانبوله نقل ايتكلم
زفاه ينه بو محله ده عيني تيب بر او ده او طور ديغنه بتوه تكديريني
بيليم . هياتي آره سنه بر طونه هم استعا بنده و او طومائيك
اولدره هاليكاه بر صوده يري بيله وار . هوا غازی ، الكتريه
موهور . تلفون ده وار . اما اونى بلار لطف داخل ايديرى بيلم .
بان بر دوسولت ده بقا فكريني و آرميني بيلير . به ييه
آ اصفه يم .

اقتد عيت حضورينه وار دقه نياز لريني مه ايله . عه قريب يوز
ور كولا معرف اولقلفي نياز ايله . هيمزده هيتزه سلام ،
سوكى و عوت . عزله آلدرده ، آيا قلدنه او يم .

بنده بندطه جناب مولانا

خليل جان

lar. Malum ya ehlullah hazeratı, cemiyete, cemaat içinde tecelliyât-ı Celâliyenin⁽³⁾ (siper-i saika = paratoner)leridirler. Ona göre kendisine hizmet ve hürmet edilmesini tavsiye eyledim.

Şeb-i Arus'un ruhaniyeti le-hülhamd ber-devam. Ramazan-ı şerif de hulül edince zevkimiz tezauf⁽⁴⁾ eyledi. Sonsuz şükürler. Mehmet Bey'e yazdığım uzun mektuba cevap aldım şimdi sana ait hasretlerimi perişan cümlelerle arz ve beyandan sonra ona da yazacağım.

Sen sıcağı sevdiğin için tam istediğin gibi bir kış oldu. Burada bilhassa Rumeli yakasında su tesislerinde vukua gelen arıza hasebiyle bizim enstitü vaktinden evvel tatil yaptı ve pek de isabet oldu. Oradaki enstitü ne âlemde. Cemiyet reisi Feyzi Özçimi Bey bazı müşkülât çıkarmakta imiş. Yahu bu nasıl iş. Kendi arzu ettikleri kimseler tedris kadrosunda vazife alamadı diye nabeca⁽⁵⁾ ahval caiz olur mu? Bekir Elam Bey ...

21. b:

... de iyice karıştırmak etmekte. Allah cümlemizi ıslah eylesin. Nail olduğumuz nimetin kadrini takdir nasip eylesin. Havalı müsait olsa hemen geleceğim, ama mevsim erbain bütün hükmünü maaziye⁽⁶⁾ icra eylemekte. Pederim merhum erbainde tecelliyât-ı ilahiye bile münkatı⁽⁷⁾ olur, buyurur idi, işte o nutkun tam içindeyiz. Ne ise hayır-

lısıyla sonuna geldik. Şubat ile beraber hamsin girecek. Bakalım o ne yapacak.

Sana bizim mahallede müstakil, tek katlı betonarme altı odalı bir ev buldum. Yedi yüz metre murabbâ⁽⁸⁾ kadar bahçesi de var. Sahibi dostumdur ve hân Ankara'dadır. Yüz elli bin lira istiyor. Ancak o evin aynını geçen sene yüz kırka sattılar. Ben bunu yüz yirmi beşe yaptıracağımı ummaktayım. Bilmem ne dersin. Matbahı, banyosu, alaturka ve alafranga abdesthanesi, bakımlı bahçesi, her şeyi mükemmel. Hatta geçen sene sahibi, odaların zemin tahtalarını değiştirerek parke tabir ettikleri tarzda yenden gürgen tahta ile yaptırdı. Ankara'dan İstanbul'a nakil ettiğim zaman yine bu mahallede aynı tip bir evde oturduğumdan bütün teşkilatını bilirim. Çatı arasında bir ton hacim istabında ve otomatik olarak çalışan bir su deposu bile var. Havagazı, elektrik mevcut. Telefonu da var ama onu pazarlığa dâhil ederler mi bilmem. Bak bir düşün de bana fikrini ve emrini bildir. Ben yine aramaktayım.

Efendimin Huzur'una vardıkta niyazlarımı arz eyle. An-karib yüz sürmekle müşerref olmaklığımı niyaz eyle. Hepimizden hepimize selâm, sevgi ve hürmet. Hasretle ellerinden, ayaklarından öperim.

Bende-i bendegân-ı Cenab-ı
Mevlâna
Halil Can

(3) **tecelliyât-ı Celâliye**: Allah'ın kahr ve azametinin tecellisi.

(4) **tezâ'uf**: Kat kat olma, ikiye katlanma.

(5) **nâbecâ**: Yerinde olmayan, yakışsız.

(6) **ma'aziyâde**: Ziyadesiyle, fazlasıyla.

(7) **münkatı**: Kesilme, son bulma.

(8) **murabbâ**: Kare şeklinde.